

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om statens kapitalplaceringar i inlåningsbanker

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en lag enligt vilken staten genom att teckna kapitallån som emitterats av finländska inlåningsbanker kan göra kapitalplaceringar i inlåningsbanker som är livsdugliga och uppfyller kapitaltäckningskraven. Staten kan göra kapitalplaceringar också genom att teckna kapitallån som emitterats av en finländsk inlåningsbanks finländska holdingföretag eller av centralinstitutet för sammanslutningen av andelsbanker. Staten kan teckna kapitallån endast om emittenten enligt uppgifterna för det senast rapporterade kvartalet före emissionen av kapitallånet uppfyllde kapitaltäckningskraven enligt kreditinstitutslagen. Kapitallån får emellertid inte tecknas om emittentens kapitaltäckning efter det nämnda kvartalet enligt Finansinspektionens bedömning har sjunkit under den lagstadgade nivån.

Staten kan enligt förslaget teckna kapitallån till ett belopp av högst fyra miljarder euro eller inom ramen för anslag eller fullmakter i statsbudgeten. Staten får teckna endast kapitallån vars belopp motsvarar högst två procent av emittentens sammanlagda poster eller konsoliderade poster som vägts med de i kreditinstitutslagen stadgade riskvikterna.

Den som emitterat ett kapitallån får återinlösa det tidigast tre år efter att det emitterats. En förutsättning är enligt förslaget emellertid att inlåningsbanken också efter återinlösen uppfyller kapitaltäckningskraven och att Finansinspektionen ger sitt samtycke till förfarandet. Staten får inte rätt att kräva återinlösen av kapitallån.

På kapitallån ska enligt förslaget betalas årlig ränta. Enligt lånevillkoren ska räntan bestämmas utifrån referensräntan på statens

fem års masskuldebrevslån förhöjd med ett tillägg på sex procentenheter. Genom förordning av statsrådet föreskrivs närmare om grunderna för beräkning av referensräntan. Emittenten ska i villkoren för kapitallånet förbinda sig att i sin styrelse välja in två medlemmar som staten utser, om emittenten inte för två år har betalat hela räntan på kapitallånet.

Kapitallån ska förenas med ett villkor om att emittenten till dess att den har återinlöst hela kapitallånet i vinst till sina ägare får dela ut högst ett belopp som motsvarar emittentens vinst enligt det fastställda bokslutet eller koncernbokslutet för respektive räkenskapsperiod, efter avdrag för ränta som ska betalas på det kapitallån som staten tecknat. Om emittenten på grund av att utdelningsbara medel saknas inte kan betala ränta för hela ränteperioden, får den inte över huvud taget dela ut vinst för räkenskapsperioden. Emittenten får inte heller mot vederlag förvärva egna aktier eller grundfundsandelar eller betala tillbaka tilläggs- eller placeringsinsatser innan den har återinlöst hela kapitallånet.

Kapitallån ska förenas med ett villkor om att till dess att emittenten har återinlöst kapitallånet i dess helhet får avyttring av emittentens affärsverksamhet, fusion med ett annat kreditinstitut, fission, ändring av företagsformen eller annan därmed jämförbar omorganisering av verksamheten ske endast med statens samtycke.

Statsrådets allmänna sammanträde beslutar om teckning av kapitallån enligt lagen.

Avsikten är att den föreslagna lagen ska träda i kraft så snart som möjligt.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	3
1 BEDÖMNING AV NULÄGET.....	3
2 EUROPEISKA UNIONENS LAGSTIFTNING.....	4
Sverige.....	6
Danmark	6
Storbritannien	7
Vissa andra europeiska stater	7
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN.....	8
3.1 Målsättning.....	8
3.2 De viktigaste förslagen.....	8
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	9
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	10
DETALJMOTIVERING	11
1 LAGFÖRSLAG	11
1.1 Lag om statens kapitalplaceringar i inlåningsbanker	11
2 IKRAFTTRÄDANDE	15
LAGFÖRSLAG	16
Lag om statens kapitalplaceringar i inlåningsbanker	16
BILAGA	20
FÖRORDNINGSUTKAST	20
Statsrådets förordning om statens kapitalplaceringar i inlåningsbanker	20

ALLMÄN MOTIVERING

1 Bedömning av nuläget

Efter flera år av positiv ekonomisk utveckling drabbades USA:s finansmarknad sommaren 2007 av störningar. Störningarna, som utlöstes av en kris på bostadslånemarknaden, har blivit allt allvarligare och spritt sig till andra marknader och länder, bl.a. till flera av Europeiska unionens medlemsländer.

På grund av störningarna har verksamheten på den internationella finansmarknaden försvårats, vilket till att börja med hade negativa effekter på finansieringen mellan bankerna. Detta ansågs vara en följd av att det allmänna förtroendet för bankernas solvens försvagats. Under de senaste månaderna har förtroendet ytterligare minskat på grund av att realekonomin försvagats både i USA och de europeiska länderna. Denna utveckling kommer oundvikligen med tiden att få konsekvenser för bankernas kreditförluster, lönsamhet och kapitaltäckning.

Ett centralt problem när det gäller de utvecklade ländernas finansmarknader är förtroendekrisen, som i sista hand beror på ovisshet om den framtida utvecklingen av bankernas kapitaltäckning. Som en följd har bankernas möjligheter att finansiera sin verksamhet och sålunda tillgodose sina kunders finansiella behov redan nu har försämrats i många länder.

Också i Finland har man kunnat se tecken på finansiella störningar, framförallt i form av att bankernas finansiering blivit dyrare och kortfristigare. Trots den senaste tidens tecken på försvagning av realekonomin är Finlands finansmarknad fortfarande stabil. Finansinspektionen uppger att de finländska bankernas kapitaltäckning fortsättningsvis är god. Med beaktande av de osäkra ekonomiska framtidsutsikterna måste vi emellertid bereda oss på att också sunda banker kan behöva statligt stöd för att upprätthålla sin kreditgivningsförmåga.

I syfte att återställa stabiliteten på finansmarknaden och förebygga ytterligare problem beslöt euroländernas statsöverhuvuden vid sitt toppmöte den 12 oktober 2008 om vissa gemensamma principer och åtgärder.

Toppmötet rekommenderade åtgärder för att vid behov trygga bankernas likviditet, underlätta solventa bankers finansiella problem samt garantera deras kapitaltäckning. Dessutom underströk toppmötet behovet att säkerställa rekapitalisering och sanering av sådana för det finansiella systemet centrala banker som har problem med sin kapitaltäckning. Problemen måste skötas på ett sådant sätt att skattebetalarnas intressen tryggas, samtidigt som bankernas lednings och ägares ansvar förverkligas.

I flera europeiska länder har man beslutat att bankernas kapital vid behov kan förstärkas så att staten tecknar preferensaktier som har företrädesrätt vid vinstutdelning men inte ger samma bestämmanderätt som vanliga aktier. På detta sätt vill staten få en rättvis avkastning utan att befatta sig med bankernas operativa beslutsfattande. Efter att finanskrisen klingat av kan staten realisera sina aktieinnehav.

I Finland är det problematiskt att göra placeringar i bankaktier. På den finländska bankmarknaden har de utlandsägda bankernas dotterbanker, andelsbankgruppen som består av sammanslutningen av andelsbanker, de lokala andelsbankerna och sparbankerna en marknadsandel på sammanlagt drygt 90 procent av både kreditgivningen och inlåningen.

Aktieinnehav i en utländsk banks finländska dotterbank ger inte staten någon andel av själva koncernen utan endast av dotterbanken. Staten skulle sålunda inte heller få någon andel av koncernens resultat utan endast av dotterbankens. Statens kapitalplacering skulle emellertid på grund av Europeiska unionens banklagstiftning oundvikligen räknas hela koncernen till godo. Aktieinnehav i en dotterbank som hör till en utländsk koncern skulle innebära att utländska myndigheter får bestämmanderätt över staten t.ex. i sådana fall då aktieägarnas rättigheter och värdet av deras innehav begränsas. Dessutom ger endast en ägarandel på minst 10 procent sådana rättigheter som enligt lagen tillkommer minoritetsaktieägare. Om statens aktieinnehav är mindre än 10 procent blir staten

beroende av ett utländskt moderföretags beslut och saknar sålunda faktiska påverkningssmjligheter.

Alternativet att placera i aktier skulle också innebära att stöd inte kunde beviljas andra än finländska banker i aktiebolagsform. Andelsbanker och sparbanker har inte sådana mot aktier svarande värdepapper som staten kunde teckna i placeringssyfte. Andelsbankerna kan enligt lag emittera placeringsandelar och sparbankerna grundfundsandelar, men bankerna har inte i någon större utsträckning utnyttjat denna möjlighet. För andelsbankernas placeringsandelar och sparbankernas grundfundsandelar finns sålunda ingen fungerande eftermarknad där staten vid behov kunde sälja sina placeringar i sådana instrument. Dessutom skulle en prisjämförelse mellan aktieplaceringar och ovan nämnda placeringar vara synnerligen vansklig.

Alternativet att staten skulle kunna göra kapitalplaceringar endast i banker som är grundade i aktiebolagsform är sålunda problematiskt med tanke på jämlikheten mellan bankerna. Därför föreslås kapitallån som placeringssform för rekapitalisering av finländska banker. Lånevillkoren kan utformas så att staten får rättvis ersättning för sina placeringar.

2 Europeiska unionens lagstiftning

Inom Europeiska unionen gäller ingen särskild lagstiftning om kapitalplaceringar i banker, utan på sådana placeringar tillämpas unionens bestämmelser och föreskrifter om statligt stöd. Artiklarna 87 och 88 (tidigare artiklarna 92 och 93) i EG-fördraget förbjuder statligt stöd som snedvrider eller hotar att snedvrída konkurrensen på den gemensamma marknaden. Som förenligt med den gemensamma marknaden kan enligt artikel 87.3 b anses stöd för att avhjälpa en allvarlig störning i en medlemsstats ekonomi. Enligt artikel 88 ska kommissionen fortlöpande granska alla stödprogram. Enligt artikeln kan kommissionen besluta att stöd som lämnas av en stat eller med statliga medel inte är förenligt med den gemensamma marknaden och kan då kräva att medlemsstaten upphäver eller ändrar dessa stödåtgärder inom den tids-

frist som kommissionen fastställer. Om staten i fråga inte rättar sig efter kommissionens beslut inom föreskriven tid får kommissionen enligt artikel 88.2 i EG-fördraget hänskjuta ärendet direkt till domstolen.

Rådet har antagit förordning (EG) nr 659/1999 om tillämpningsföreskrifter för artikel 93 i EG-fördraget. Enligt förordningens artikel 2 ska alla planer på att bevilja nytt stöd anmälas i god tid till kommissionen av den berörda medlemsstaten. Kommissionen ska pröva anmälan så snart den har mottagits. Om kommissionen efter en preliminär granskning finner att en anmäld åtgärd inte föranleder tveksamhet i fråga om dess förenlighet med den gemensamma marknaden, ska den besluta att åtgärden är förenlig med den gemensamma marknaden (artikel 4.3). Om kommissionen efter en preliminär granskning finner att en anmäld åtgärd föranleder tveksamhet i fråga om dess förenlighet med den gemensamma marknaden, ska den besluta inleda ett förfarande enligt fördraget (artikel 4.4). Beslut som avses i artikel 4.4 ska fattas inom två månader. Om kommissionen anser att tveksamhet inte längre föreligger i fråga om den anmälda åtgärdens förenlighet med den gemensamma marknaden, ska den besluta att stödet är förenligt med den gemensamma marknaden (artikel 7.3). Om kommissionen finner att det anmälda stödet inte är förenligt med den gemensamma marknaden, ska den besluta att stödet inte får införas (artikel 7.5).

Sommaren 2004 publicerade kommissionen ett meddelande om gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter (2004/C 244/02). I dessa riktlinjer anser kommissionen att ett företag är i svårigheter om det inte med egna finansiella medel eller med medel från ägare eller långivare kan hejda förluster som utan ingripanden från de offentliga myndigheterna leder till att företaget med största sannolikhet försätts i konkurs på kort eller medellång sikt. Enligt riktlinjerna kan statligt stöd beviljas för sex månader i form av lån eller borgensförbindelser som i slutet av perioden ska betalas tillbaka eller återtas. Det är förbjudet att göra placeringar i aktiekapital om de inte kan krävas tillbaka. Endast så mycket stöd får beviljas att företa-

get kan fortsätta sin verksamhet. Bestämmelserna begränsar i praktiken stödet till banker så att det räcker för att upprätthålla likviditeten.

Sedan sommaren 2007 har kommissionen behandlat flera fall av bankstöd i Nederländerna, Belgien, Storbritannien, Tyskland och Danmark. Besluten har i regel varit positiva. Under hösten 2008 har kommissionen dessutom behandlat och godkänt flera förslag om stöd till banker i Europeiska unionens medlemsstater.

Kommissionen publicerade den 13 oktober 2008 ett meddelande om tillämpning av bestämmelserna om statligt stöd till finansiella institut, i samband med den globala finanskrisen. I den rådande synnerligen svåra situationen har flera av Europeiska unionens medlemsstater fattat ensidiga beslut om stöd till sina banksektorer eller till enskilda banker. Syftet med kommissionens meddelande är att hjälpa medlemsstaterna att följa gemensamt överenskomna principer för bankstöd och återställande av förtroendet för finansmarknaden på så sätt att också principerna för statsstöd beaktas.

Meddelandets tolkningsriktlinjer är baserade på kommissionens ställningstagande från år 2004 och på EG-domstolens beslut om tolkning av statsstöd. I meddelandet understryks att stöden ska vara tidsbestämda och klart inriktade samt att beloppen ska vara fastställda. Dessutom understryks i meddelandet att stödet ska vara nödvändigt för att trygga bankernas verksamhet, att stödmottagarna blir återbetalningsskyldiga och att myndigheterna ska se till att de stödtagande bankerna inte använder stödet för att expandera sin verksamhet. I meddelandet nämns flera villkor som stödet ska uppfylla för att kommissionen ska anse det vara fråga om tillåtet statligt stöd. Om en medlemsstats planer att betala statsstöd stämmer överens med de principer som framförs i meddelandet och kommissionens beslut måste fås med det snaraste, meddelar kommissionen att den ger sitt beslut inom ett dygn.

Kommissionen beslöt den 14 november 2008 och den 5 februari 2009 att det statsgarantisystem som är avsett för finländska inlåningsbanker och hypoteksbanker är förenligt med EU:s bestämmelser och föreskrifter om

statliga stöd och sålunda inte utgör förbjudet statligt stöd.

Kommissionen publicerade den 5 december 2008 ett nytt meddelande (2009/C 10/03) om rekapitalisering av finansinstitut under den rådande finanskrisen: begränsning av stödet till minsta möjliga och garantier mot otillbörlig snedvridning av konkurrensen.

I det nya meddelandet anser kommissionen att man i samband med rekapitaliseringen av bankerna måste göra en klar skillnad mellan å ena sidan sunda och solventa banker och å andra sidan krisbanker. Villkoren för att staten ska bevilja sunda banker kapitaltillskott bör vara sådana att bankerna åläggs att betala tillräcklig ersättning och att de sporrar bankerna att ersätta statens placering med privat kapital eller att återbetala placeringen till staten så snart som möjligt efter att marknadssituationen normaliserats. Staten kan göra kapitalplaceringar på flera sätt, t.ex. som kapitallån eller direkta aktieplaceringar.

Kommissionen anser att prissättningen av statens kapitalplaceringar måste avspegla riskerna i respektive banks verksamhet och att den borde baseras på den rekommendation om prissättning av statliga kapitalplaceringar som Europeiska centralbankens råd gav den 20 november 2008. Enligt rekommendationen ska räntan på placeringar i form av kapitallån baseras på den genomsnittliga räntan för de till euroområdet hörande staternas obligationslån förhöjd med respektive stats risktillägg, som är skillnaden mellan euroområdets medelvärde och respektive stats ränta. Det för varje bank beräknade risktillägget bestäms i första hand på basis av priserna på bankens kreditriskförsäkringar för dess kapitallån med fem års löptid eller på basis av den kreditvärdighet som tilldelats av ett internationellt kreditvärderingsinstitut. Om sådana grunder saknas anses banken vara placerad i den tredje högsta kreditklassen. Dessutom tillkommer ett för alla banker gemensamt allmänt tillägg.

Prissättningen av aktieplaceringar baseras på räntan för statens obligationslån med fem års löptid förhöjd med en fem procentenhets kapitalrisk och ett allmänt tillägg på en procentenhet.

Vidare anser kommissionen att det är viktigt att bankerna sporras att ersätta statens

kapitalplaceringar med privat kapital eller att återbetala kapitalplaceringarna till staten. Ju starkare incitamenten är, desto färre andra villkor kommer kommissionen att uppställa för kapitalplaceringar.

Sverige

Sveriges riksdag godkände den 29 oktober 2008 regeringens proposition 2008/09:61 Stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet.

Åtgärderna för att förstärka marknadens stabilitet utgör en helhet till vilken för det första hör regeringens förordning om statliga garantier till banker m.fl. Sveriges riksdag godkände utöver garantisystemet också regeringens proposition med förslag till lag om statligt stöd till kreditinstitut (*lag (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut*). Stöd kan ges t.ex. i form av garantier eller kapitaltillskott. Lagen trädde i kraft den 28 oktober 2008. I lagen fastställs inga gränser för stödåtgärdernas belopp.

Kapitalplaceringarna ska i första hand göras som placeringar i bankernas aktiekapital. Riksgäldskontoret bereder förslag till regeringens beslut om statligt stöd i form av aktiekapitalplaceringar. Lagen ställer inga detaljerade villkor för kapitalplaceringar utan villkoren bestämmas av regeringen. Ett allmänt stöd villkor är bl.a. att kreditinstitutets ägare primärt ansvarar för institutets förluster. Som vederlag för stöd i form av aktiekapitalplacering föreslås staten i första hand få preferensaktier med stark rösträtt. Regeringen inrättar dessutom en särskild stabilitetsfond till vilken den avsätter 15 miljarder svenska kronor (ca 1,5 miljarder euro). Till fonden överförs också de framtida intäkterna av stödåtgärderna.

Sveriges regering gav den 9 februari 2009 förordningen om kapitaltillskott till solventa banker m.fl. (SFS 2009:46). Förordningen trädde i kraft den 17 februari.

De institut som får möjlighet att ta emot kapitaltillskott är banker, bostadsinstitut och kreditmarknadsbolag som riktar sig mot kommuner samt som har säte i Sverige. Den totala ramen för kapitaltillskottsprogrammet är 50 miljarder kronor. Det kapitaltillskott som lämnas till ett enskilt institut får uppgå

till högst det belopp som motsvarar en ökning med två procentenheter av institutets kapitaltäckningsgrad.

Enligt förordningen kan kapitaltillskott lämnas i form av aktiekapital eller s.k. hybridkapital. Kapitalet ska uppfylla villkoren enligt Finansinspektionens föreskrifter för att ingå i ett instituts kapitalbas som primärt kapital. Tillskott kan lämnas antingen genom att staten deltar i en emission på marknaden och därigenom förvärvar högst 70 procent av aktierna eller hybridkapitalinstrumenten på samma villkor som övriga investerare, eller staten deltar i en riktad emission och därigenom förvärvar aktier eller ett hybridkapitalinstrument.

I en marknadstransaktion deltar Riksgälden på samma villkor som privata investerare och staten får i så fall en marknadsmässig avkastning. Om det är fråga om en riktad emission ska Riksgälden sätta priset. Avkastningen ska alltid minst uppgå till den nivå som beräknas enligt riktlinjer från Europeiska Centralbanken.

I det avtal som Riksgäldskontoret ska skriva med instituten ska restriktioner för ersättningen till ledande befattningshavare tas in som ska gälla under 2009 och 2010. Dessa innebär bl.a. att ett stopp införs för löne- och arvodesökning, stopp för bonusar och begränsningar för avgångsbidrag för företagsledningen. Vidare får avtal om avgångsbidrag inte vara förmånligare än enligt gällande riktlinjer för anställningsvillkor för ledande befattningshavare i företag med statligt ägande.

Danmark

Danmarks regering överlämnade den 8 oktober 2008 till folketinget en proposition om stabilisering av det finansiella systemet. Folketinget godkände propositionen den 10 oktober och lagen om finansiell stabilitet (*lov om finansiell stabilitet*) trädde i kraft den 11 oktober 2008. Den temporära lagen gäller till den 30 september 2010. Staten grundar ett egendomsförvaltningsbolag (*Afviklingsselskabet*). Bolaget svarar för den lagstadgade garantin för insättningar och skuldförbindelser samt för sanering av banker med solvensproblem enligt vad som föreskrivs i lagen.

Bolaget kan ta upp lån för att finansiera sin verksamhet. De banker som deltar i åtgärderna svarar för egendomsförvaltningsbolagets åtaganden. Bankernas sammanlagda andel av egendomsförvaltningsbolagets åtaganden är 35 miljarder danska kronor (ca 4,7 miljarder euro), vilket motsvarar ca två procent av Danmarks bruttonationalprodukt.

Danmarks regering och en omfattande majoritet av de i parlamentet representerade partierna avtalade den 18 januari 2009 om ett program för rekapitalisering av de danska bankerna och hypoteksbankerna. Enligt programmet placerar danska staten sammanlagt 100 miljarder danska kronor (ca 13,4 miljarder euro) i de danska bankernas primära kapital. Kapitalplaceringen görs i form av ett kapitallån, varav 75 miljarder danska kronor (ca 10 miljarder euro) reserveras för bankerna och 25 miljarder danska kronor (ca 3,4 miljarder euro) för hypoteksbankerna.

En förutsättning för statens kapitalplacering är att bankens primära kapital efter kapitalplaceringen uppgår till minst 12 procent. Räntan på kapitallånet bestäms på basis av den kreditklass som respektive bank är placerad i samt bankens kapitalräckning och likviditetsrisk och ligger mellan nio och 11,25 procent. Lån ska sökas senast den 30 juni 2009. Låntagaren ska förbinda sig att främja kreditgivningen. Utdelningar är förbjudna till den 30 oktober 2010, varefter utdelningar får betalas endast av räkenskapsperiodens vinst.

Programmet innebär vidare bl.a. att statsborgen som godkänts hösten 2008 förlängs till 2013, att insättningsgarantins maximibelopp höjs och att Finanstilsynet ges höjda anslag.

Storbritannien

Storbritanniens regering har lagt fram ett omfattande bankstödsprogram för att förhindra att krisen på finansmarknaden slår ut landets största banker. Programmet innebär att centralbanken ger de krisdrabbade bankerna kapitaltillskott för att förbättra deras likviditet, solvens och kreditmöjligheter. Centralbanken garanterar också bankernas upplåning. Programmet omfattar sammanlagt 500 miljarder pund (ca 640 miljarder euro) och består av den brittiska centralbankens

likviditetsstöd på 200 miljarder pund, 250 miljarder pund i statsgarantier för bankernas upplåning samt 50 miljarder pund i kapitaltillskott till de åtta största bankerna. Som vederlag för kapitaltillskottet får staten preferensaktier eller röststarka aktier i bankerna. Bankerna måste betala för statsgarantierna.

Vissa andra europeiska stater

Också i ett antal andra europeiska stater har bankernas situation försämrats så mycket att regeringarna har beslutat om olika stödåtgärder. Åtgärderna har bl.a. inneburit statliga övertaganden av banker, statliga kapitaltillskott, statsgarantier för bankers upplåning samt överföring av bankers problemkrediter till statsfinansierade fonder. Vissa stater, t.ex. Storbritannien, har sammanställt alternativen till ett program.

Tysklands regering har beslutat om 500 miljarder euros stödåtgärder för finanssektorn. Enligt programmet kan staten ställa garantier till ett värde av 400 miljarder euro för bankernas upplåning. Dessutom har regeringen beredskap att ge bankerna 80 miljarder euro i kapitaltillskott. I programmet ingår också en 20 miljarder euros reservering för att täcka eventuella framtida förluster.

I Frankrike ska ett 320 miljarder euros garantisystem för bankernas likviditet och krediter återställa det finansiella systemets stabilitet och förtroendet för systemet. För eventuella kapitaltillskott reserveras dessutom 40 miljarder euro. För administreringen av stödsystemet har grundats ett särskilt bolag vars verksamhet staten garanterar. Bolaget beviljar bankerna kapitallån eller tecknar preferensaktier i bankerna, beroende på vilket alternativ de väljer.

Italiens finansministerium har fått befohender att ge landets banker kapitaltillskott och garantera deras upplåning. De banker som ansöker om stöd måste förbinda sig till ett treårigt stabiliseringsprogram och ge rapporter om bankens utdelningspolitik. Ministeriet kan dessutom ställa garantier för nödfinansiering till centralbanken och till inlåningsbankerna samt till dessas utländska filialer och dotterbolag.

Nederländernas regering kan ställa 200 miljarder euros garantier för bankernas medelsanskaffning. Dessutom har regeringen beslutat inrätta en fond på 20 miljarder euro som senare kan ökas vid behov. Fonden kan användas för att stödja bankers likviditet. Fonden kan också bevilja banker kapitaltillskott. För att en bank ska få stöd ur fonden måste den vara livsduglig.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Målsättning

Finansinspektionen bedömer att de finländska bankernas kapitaltäckning för närvarande är stark. Också förtroendet för deras verksamhet är fortfarande gott. De finländska bankerna har sålunda inte något direkt behov av statligt stöd.

På senaste tid har man emellertid också i Finland kunnat se allt tydligare tecken på en snabb försämring av ekonomin. De finländska bankernas goda situation jämfört med bankerna i vissa andra av Europeiska unionens medlemsstater kan i värsta fall visa sig vara temporär. Syftet med denna proposition är att säkerställa beredskapen för eventuella störningar.

Den sjunkande likviditeten på finansmarknaden har dels lett till att bankernas upplåning blivit dyrare och dels till att företagens marknadsfinansiering försvårats. Följden har blivit att efterfrågan på bankkrediter överstiger utbudet. Om företagen inte får finansiering från bankerna och försäkringsbolagen hotas de av likviditetskris.

Bankerna har försökt tillgodose företagens finansieringsbehov med beaktande av både sina egna kreditgivningsmöjligheter och kundernas situation. Företagens situation försvagas framförallt av konjunkturutsikterna. Under de senaste månaderna har företagskrediternas belopp trots allt ökat med 20 % jämfört med 2007. På nio månader har företagslånens belopp ökat med 8,5 miljarder till nästan 57 miljarder euro.

En del av den ökade kreditgivningen grundar sig på att gällande kreditlimiter utnyttjats och en del på bankernas prövning. Nya kredi-

ter beviljas fortfarande men inte för alla projekt och till alla kunder.

Om de finländska bankernas kapitalförsörjning inte kan tryggas blir de småningom för att upprätthålla sin kapitaltäckning och kreditvärdighet tvungna att minska sin riskexponering och kreditgivning. Detta skulle drabba framförallt de i Finlands verksamma bankernas kunder. I den rådande situationen, där det blir allt svårare för företagen att skaffa finansiering från utlandet och marknaden, skulle effekterna på Finlands ekonomi bli synnerligen negativa. Bristen på finansiering skulle småningom leda till att hushållens efterfrågan, välbild och utkomst försämrats. Detta skulle i sin tur leda till att framförallt små och medelstora företag av finansiella skäl måste skära ned sin verksamhet, med mindre efterfrågan på arbetskraft som följd. En försämring av bankernas kapitalförsörjning skulle sålunda leda till att de från utlandet kommande och andra tillväxthämmande störningarnas konsekvenser förstärks i Finland. Propositionen ska också säkerställa att livsdugliga och solventa finländska inlåningsbanker fortsättningsvis kan finansiera företag och hushåll. Avsikten med propositionen är sålunda inte att stödja banksektorn eller någon enskild bank utan dess målsättning är helhetsekonomisk.

I de flesta av Europeiska unionens medlemsstater har man vidtagit eller börjat vidta åtgärder för att rekapitalisera bankerna. Propositionens målsättning är sålunda dessutom att trygga de finländska inlåningsbankernas förutsättningar att på jämlika villkor konkurrera med de övriga europeiska bankerna på finansmarknaden.

3.2 De viktigaste förslagen

I den föreslagna lagen föreskrivs om statens kapitalplaceringar för att förstärka i kreditinstitutslagen (121/2007) avsedda sunda och solventa bankers primära kapital.

Staten kan enligt förslaget göra kapitalplaceringar i finländska inlåningsbanker genom att teckna kapitallån som bankerna emitterat. Staten kan göra kapitalplaceringar också genom att teckna kapitallån som emitterats av finländska inlåningsbankers finländska hol-

dingföretag eller av centralinstitutet för sammanslutningen av andelsbanker. Förslaget innebär att staten kan teckna ett kapitallån endast om emittenten enligt uppgifterna för det senast rapporterade kvartalet före emissionen av kapitallånet uppfyllde kapitaltäckningskraven enligt kreditinstitutslagen. Staten får emellertid inte teckna ett kapitallån om Finansinspektionen har gjort bedömningen att emittentens kapitaltäckning efter det nämnda kvartalet har sjunkit under den lagstadgade nivån.

Staten får enligt förslaget teckna kapitallån till ett belopp av högst fyra miljarder euro eller inom ramen för anslag eller fullmakter i statsbudgeten. Staten får teckna endast kapitallån vars belopp motsvarar högst två procent av emittentens sammanlagda poster eller konsoliderade poster som vägts med de i kreditinstitutslagen stadgade riskvikterna.

Den som emitterat ett kapitallån får återinlösa det tidigast tre år efter emissionen. En förutsättning är enligt förslaget emellertid att emittenten också efter återinlösen uppfyller kapitaltäckningskraven och att Finansinspektioner ger sitt samtycke till återinlösen. Staten har inte rätt att kräva återinlösen av kapitallån.

På kapitallån ska enligt förslaget betalas årlig ränta. Räntan bestäms utifrån referensräntan på statens fem års masskuldebrevslån förhöjd med ett risktillägg som beräknas särskilt för varje emittent samt med ett för alla emittenter gemensamt tillägg på sex procentenheter. Genom förordning av statsrådet föreskrivs närmare om grunderna för beräkning av referensräntan och det risktillägg som beräknas särskilt för varje bank. Emittenten ska i villkoren för kapitallånet förbinda sig att i sin styrelse välja in två medlemmar som staten utser, om emittenten inte för två år har betalat hela räntan på kapitallånet. Avsikten med bestämmelsen är att trygga statens intressen i situationer där bankens utdelningsbara medel inte räcker för betalning av ränta. På detta sätt kan staten påverka emittentens operativa beslut och därmed trygga sin ställning.

Kapitallån ska förenas med ett villkor om att emittenten till dess att den har återinlöst hela kapitallånet i vinst till sina ägare får dela ut högst ett belopp som motsvarar emitten-

tens vinst eller överskott enligt det fastställda bokslutet eller koncernbokslutet för respektive räkenskapsperiod, efter avdrag för räntan som ska betalas på det kapitallån som staten tecknat. Om emittenten på grund av att utdelningsbara medel saknas inte kan betala ränta för hela ränteperioden, får den inte över huvud taget dela ut vinst för räkenskapsperioden i fråga. Emittenten får inte heller mot vederlag förvärva egna aktier eller grundfundsandelar eller betala tillbaka tilläggs- eller placeringsinsatser innan den har återinlöst hela kapitallånet.

Kapitallån ska förenas med villkor om att till dess att emittenten har återinlöst kapitallånet i dess helhet krävs statens samtycke för avyttring av emittentens affärsverksamhet, fusion med ett annat kreditinstitut, fission, ändring av företagsformen eller annan därmed jämförbar omorganisering av verksamheten ske endast med statens samtycke.

Kapitallån som tecknats av staten får enligt förslaget inte användas i emittentens eller ett till samma finansiella företagsgrupp som emittenten hörande företags affärsverksamhet eller marknadsföring av tjänster.

Statsrådets allmänna sammanträde beslutar om teckning av kapitallån enligt lagen.

4 Propositionens konsekvenser

Enligt propositionen ska varje finländsk inlåningsbank få möjlighet att med hjälp av statens kapitalplacering öka sitt primära kapital. Alla inlåningsbanker med koncession i Finland har rätt att emittera kapitallån som staten tecknar som kapitalplaceringar. Också finländska dotterbanker som helägs av utländska moderföretag får sålunda emittera kapitallån. Däremot gäller kapitalplaceringsförfarandet inte utländska bankers filialer i Finland.

Den 31 december 2008 uppgick de i Finlands auktoriserade inlåningsbankernas konsoliderade primära kapital till sammanlagt ca 20,17 miljarder euro och de riskvägda posterna till sammanlagt ca 151,4 miljarder euro. Om alla banker utnyttjar möjligheten till statliga kapitalplaceringar skulle statens placeringar i bankernas kapital uppgå till sammanlagt ca 3 miljarder euro.

Konsekvenserna för statens ekonomi är beroende av i vilken utsträckning finländska banker utnyttjar möjligheten till sådana kapitalplaceringar som det här är fråga om. Om samtliga inlåningsbanker fullt ut utnyttjar möjligheten kommer statens ränteinkomster att uppgå till ca 270 miljoner euro per år. Statens ränteutgifter för finansieringen av kapitalplaceringarna uppgår enligt förslaget till ca 100 miljoner euro per år.

Om den ekonomiska situationen blir sämre i Finland och bankerna i betydande utsträckning utnyttjar möjligheten att staten tecknar kapitallån som de emitterar, kommer åtgärden att förbättra bankernas kapitaltäckning och kreditgivningsförmåga. Framförallt under en eventuell recession är det med tanke realekonomins utveckling av största vikt att bankernas kreditgivningsförmåga upprätthålls. De möjligheter som den föreslagna lagen innebär är dessutom ägnade att förstärka det finländska banksystemets kapitalbas och ökar sålunda också stabiliteten på finansmarknaden.

De föreslagna bestämmelserna om kapitalplaceringar gäller funktionsdugliga och solventa banker. Om däremot en enskild inlå-

ningsbank som är betydelsefull för Finlands finansiella system får allvarliga lönsamhets- och solvensproblem kan situationen inte lösas med den lag som föreslås i denna proposition. I så fall ska lagen om statens säkerhetsfond (379/1992) tillämpas.

5 Beredningen av propositionen

Lagförslaget har beretts som tjänsteuppdrag vid finansministeriet. Propositionen har sänts på remiss till justitieministeriet, Finlands Bank, Finansinspektionen, konkurrensverket och Finansbranschens centralförbund.

Enligt artikel 2.1 i rådets beslut om nationella myndigheters samråd med Europeiska centralbanken rörande förslag till rättsregler (98/415/EG) ska medlemsstaternas myndigheter höra Europeiska centralbanken om varje förslag till rättsregler inom dess behörighetsområde enligt fördraget och särskilt i fråga om bl.a. regler som gäller finansiella institut i den mån de har en påtaglig inverkan på de finansiella institutens och marknadernas stabilitet. Därför har propositionen sänts på remiss också till Europeiska centralbanken.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag**1.1 Lag om statens kapitalplaceringar i inlåningsbanker**

1 §. Tillämpningsområde. I lagen föreskrivs om statens möjlighet att göra kapitalplaceringar i syfte att förstärka livsdugliga och solventa finländska inlåningsbankers eller deras finländska holdingföretags eller centralinstitutets för sammanslutningen av andelsbanker primära kapital. Inlåningsbankerna är i kreditinstitutslagen avsedda kreditinstitut som kan ta emot insättningar och andra återbetalbara medel. En inlåningsbank kan vara en affärsbank enligt lagen om affärsbanker och andra kreditinstitut i aktiebolagsform (1501/2001), en sparbank eller ett sparbanksaktiebolag enligt sparbankslagen (1502/2001) eller en andelsbank enligt lagen om andelsbanker och andra kreditinstitut i andelslagsform (1504/2001). En inlåningsbank är finländsk om den har koncession för kreditinstitutsverksamhet i Finland.

Med holdingföretag avses i kreditinstitutslagens 15 § ett finansiellt institut vars dotterföretag huvudsakligen är kreditinstitut, utländska kreditinstitut eller finansiella institut av vilka åtminstone ett är kreditinstitut. Ett holdingföretag är finländskt om det har sitt säte i Finland. Centralinstitutet för sammanslutningen av andelsbanker är enligt 3 § i lagen om andelsbanker och andra kreditinstitut i andelslagsform är ett andelslag som är behörigt att styra medlemskreditinstituten.

2 §. Statens kapitalplaceringar. Statens kapitalplaceringar enligt i mom. i denna paragraf sådana kapitallån som avses i kreditinstitutslagen. Enligt kreditinstitutslagens 45 § 1 mom. 4 punkten räknas till ett kreditinstituts kapitalbas kapitallån vilkas villkor har godkänts av Finansinspektionen. Med kapitallån avses nedan sådana kapitallån som staten ger i enlighet med denna lag.

Eftersom syftet med statens kapitalplaceringar är att förstärka livsdugliga och solventa inlåningsbankers eller deras holdingföretags eller centralinstitutets för sammanslutningen

av andelsbanker primära kapital och inte att trygga sådana bankers verksamhet som redan har ekonomiska svårigheter, föreskrivs i paragrafens 2 mom. att staten kan teckna kapitallån endast om emittenten uppfyller de i kreditinstitutslagen angivna kapitalkraven och minimikraven på den konsoliderade kapitalbasen. Beloppet av kapitalbasen och den konsoliderade kapitalbasen fastställs på basis av uppgifterna för det senast rapporterade kvartalet före emissionen av kapitallånet.

Enligt kreditinstitutslagens 55 § 1 mom. ska ett kreditinstitut för sin kapitaltäckning ha en kapitalbas som räcker för att täcka kreditinstitutets kreditrisk, operativa risk, valuta- och råvarurisk samt exponeringar i handelslagret, enligt vad som närmare föreskrivs i nämnda lag. Enligt kreditinstitutslagens 57 § ska ett kreditinstitut för kreditrisker ha minst en kapitalbas som motsvarar åtta procent av summan av institutets riskvägda tillgångar och åtaganden utanför balansräkningen. Vid beräkningen av kapitalkravet enligt denna paragraf ska kreditinstitutets tillgångar och åtaganden utanför balansräkningen vägas enligt den kreditrisk som är förenad med dem. I Kreditinstitutslagens 62 § föreskrivs om kapitalkrav för operativa risker, i 63 § om kapitalkrav för valuta- och råvarurisk och i 64 § om kapitalkrav för exponeringar i handelslagret. I kreditinstitutslagens 76 § föreskrivs om gruppbaseerade kapitalkrav.

Enligt 84 § i kreditinstitutslagen ska ett kreditinstitut kvartalsvis lämna Finansinspektionen de upplysningar som behövs för beräkning av kapitalbasen eller den konsoliderade kapitalbasen.

En emittent anses vara livsduglig om den kan fortsätta sin sedvanliga affärsverksamhet utan att i större utsträckning behöva göra ändringar i sin affärsverksamhet t.ex. på grund av redan uppkomna eller med stor sannolikhet uppkommande förluster i kredit- och placeringsverksamheten.

Enligt den föreslagna paragrafens 3 mom. får staten emellertid inte teckna kapitallån om Finansinspektionen bedömer att emittentens kapitalbas eller konsoliderade kapitalbas

efter det kvartal som avses i 2 mom. har sjunkit under den lagstadgade miniminivån.

3 §. Placeringsbelopp. Staten har enligt 1 mom. i denna paragraf rätt att direkt med stöd av lagen teckna kapitallån till ett belopp av högst 4 miljarder euro eller inom ramen för anslag eller fullmakter som beviljats i statsbudgeten. Å ena sidan är det i praktiken mycket svårt att på förhand bedöma placeringsbeloppets storlek men å andra sidan borde ärendet behandlas och teckningspriset betalas snabbt. Det föreslås därför att staten ska ha rätt att teckna kapitallån till ett belopp av 4 miljarder euro direkt med stöd av bemyndigandet i lagen. Om kapitallån tecknas direkt med stöd av bemyndigandet i lagen, är avsikten att teckningspriset betalas från det moment under vilket anslag har tagits in för sådana på lag eller förordning grundade utgifter för vilka särskilda anslag inte ingår i budgeten. Det föreslås att en eventuell överskridning av anslaget täcks senast i följande ordinarie tilläggsbudget.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs om en ytterligare begränsning av statens kapitalplaceringar. Staten får teckna kapitallån som motsvarar högst två procent av emittentens poster som vägts med de riskvikter som avses i 57–65 § i kreditinstitutslagen eller, om på emittenten tillämpas gruppbaserat kapitalkrav enligt kreditinstitutslagens 76 §, av de sammanlagda konsoliderade posterna som vägts med riskvikterna.

Enligt paragrafens 3 mom. kan staten teckna kapitallån endast till nominellt belopp och i euro.

4 §. Villkor för kapitallån. Utöver vad som föreskrivs i kreditinstitutslagens 45 § 3 mom. ska villkoren för kapitallån uppfylla kraven i denna lag och i det statsrådsbeslut som utfärdas med stöd av 13 §. I lagen och den nämnda statsrådsförordningen föreskrivs om de villkor som ska fogas till ett kapitallån för att staten ska kunna teckna det. I lagen och statsrådsförordningen föreskrivs, med undantag för rena procedurbestämmelser, inte om inlåningsbankers eller deras moderföretags skyldigheter. Lagen hindrar inte finländska inlåningsbanker att emittera kapitallån som inte uppfyller den föreslagna lagens krav. Staten kan emellertid inte teckna sådana lån på basis av ett bemyndigande enligt lagförslagens 3 §.

Enligt kreditinstitutslagens 45 § 3 mom. får ett kapitallån räknas till det primära kapitalet endast om en förutsättning för betalning av ränta eller annan gottgörelse eller kapitalåterbäring är att kreditinstitutet har utdelningsbara medel. Ytterligare en förutsättning är att kapitallånet inte får vara tidsbundet och inte får medföra kumulativ rätt till utdelning, ränta eller annan gottgörelse. En tredje förutsättning är att säkerhet för betalningen av kapital, utdelning eller ränta eller annan gottgörelse inte får ställas av kreditinstitutet självt eller av ett företag inom samma koncern som detta, ett företag som med stöd av lag eller avtal ansvarar för kreditinstitutets skulder eller ett företag som hör till samma koncern som ett sådant företag, ett företag av vars röstetal företag som avses ovan tillsammans innehar över hälften eller företag som hör till samma koncern som ett sådant företag.

5 §. Företrädesrätt för kapitallån. Kapitallån och ränta får vid emittentens konkurs betalas endast med sämre företrädesrätt än alla andra skulder. Bestämmelser om efterställda kapitallån ingår i aktiebolagslagens (624/2006) 12 kap. 1 § och i 13 § 1 § i lagen om andelslag (1488/2001) men för tydlighetens skull föreskrivs om saken också i den föreslagna lagen eftersom motsvarande bestämmelser inte ingår i sparbankslagen. Kapitallån kan förenas med villkor om inbördes företrädesrätt. I villkoren ska kapitallån jämte ränta ges företrädesrätt i förhållande till andra kapitallån.

Eftersom bankerna har kunnat emittera kapitallån före denna proposition kan dessa lån vara förenade med villkor som strider mot dem som gäller för kapitallån som tecknats av staten. Eftersom ett senare ingånget avtal inte kan ändra villkoren i tidigare ingångna avtal föreslås att statens primära företrädesrätt när det gäller kapitallån inte ska begränsa borgenärens rättigheter när det gäller kapitallån som emitterats innan denna proposition har avlåtits.

6 §. Återinlösen av kapitallån. Den som emitterar ett kapitallån får enligt denna paragrafs 1 mom. återinlösa lånet tidigast tre år efter att det emitterats. Dessutom förutsätts det att emittenten också efter återinlösen uppfyller kreditinstitutslagens kapitalkrav och

gruppbaseade kapitalkrav samt att Finansinspektionen samtycker till återinlösen.

Enligt paragrafens 2 mom. har staten inte rätt att säga upp eller kräva återinlösen av kapitallån. Bestämmelsen är baserad på kreditinstitutslagens 45 § 3 mom. 1 punkten enligt vilken tidsbundna poster inte får räknas till det primära kapitalet.

7 §. *Ränta på kapitallån.* Enligt 1 mom. i denna paragraf ska årlig ränta betalas på kapitallån. I lånevillkoren ska anges de räntegrunder som nämns i paragrafen. Räntan bestäms enligt förslaget på basis av referensräntan och ett tillägg på sex procentenheter. Referensräntan bestäms på basis av räntan på statens fem års masskuldebrevslån.

Referensräntan beräknas enligt 2 mom. så som föreskrivs i statsrådets förordning. Avsikten är att föreskriva om referensräntan i enlighet med Europeiska centralbankens rekommendation från den 20 november 2008.

Enligt paragrafens 3 mom. ska ränta betalas endast om de utdelningsbara medel före skatt som inlåningsbankens och dess concerns senast fastställda koncernbokslut utvisar räcker för räntebetalning. Med utdelningsbara medel avses medel vilkas utdelning inte begränsas av allmänna bolagsrättsliga bestämmelser eller kreditinstitutslagens 88 §. I 13 kap. i aktiebolagslagen föreskrivs om allmänna begränsningar av vinstutdelning i fråga om kreditinstitut i aktiebolagsform, i 13 § i lagen om andelslag om motsvarande begränsningar i fråga om kreditinstitut i andelslagsform och 41 § i sparbankslagen om motsvarande begränsningar i fråga om sparbanker. I kreditinstitutslagens 88 § förbjuds dessutom vinstutdelning i sådana fall då ett kreditinstitut inte uppfyller de lagstadgade kapitaltäckningskraven.

Om emittenten inte för två år har betalat hela räntan på kapitallånet har staten enligt paragrafens 4 mom. rätt att utse två medlemmar till emittentens styrelse. Avsikten är att trygga statens intresse i situationer där en banks verksamhet inte är tillräckligt lönsam för att den ska kunna betala ränta. På detta sätt kan staten påverka beslut som gäller emittentens verksamhet och därigenom trygga sin ställning. De personer som staten utsett kan sitta kvar i emittentens styrelse till

dess att emittenten har betalat hela räntan för ränteperioden.

Staten skulle på basis av villkoren för kapitallånet inte ha rätt att själv utse två medlemmar till emittentens styrelse, utan personvalet baseras på den lagstiftning om respektive företagsform som ska tillämpas på emittenten. Emittenten har i lånevillkoren förbundits sig att utan dröjsmål vidta åtgärder för att uppfylla sitt åtagande, för att de personer som staten utsett ska väljas in i styrelsen. Detta kan t.ex. innebära att bolagsstämman måste sammankallas för utbyte av styrelsemedlemmar eller var av extra medlemmar.

Om emittenten inte i villkoren för ett kapitallån kan förbinda sig att i sin styrelse välja in personer som staten utsett, kan staten inte teckna kapitallånet i fråga.

8 §. *Begränsning av vinstutdelning.* I denna paragraf föreskrivs om kapitallånevillkor som begränsar emittentens vinstutdelning. Syftet med villkoret är att säkerställa att statens kapitalplacering används för att stärka bankens kapitalbas.

Till dess att emittenten har återinlöst hela kapitallånet ska den enligt paragrafens 1 mom. i lånevillkoren förbinda sig att dela ut högst så mycket av sina medel till aktieägare eller sina medlemmar eller dessas rättsinnehavare eller i form av vinstandel till innehavare av placerings- och grundfundsandelar eller för ändamål som avses i 41 § 2 mom. i sparbankslagen eller, om inte annat följer av villkoren för ett annat kapitallån än ett sådant som avses i denna lag och emitterats till innehavare av sådana kapitallån, som motsvarar emittentens vinst eller överskott enligt det fastställda bokslutet eller koncernbokslutet för respektive räkenskapsperiod, efter avdrag för den ränta som enligt 7 § 1 mom. ska betalas på kapitallån som staten tecknat. Med aktie- och andelsägare jämställs enligt momentet, med de begränsningar som nämns i 5 § också innehavare av andra kapitallån än sådana som avses i denna lag.

Enligt paragrafens 2 mom. ska emittenten förbinda sig att inte över huvud taget dela ut medel eller annan vinst på det egna kapitalet för en räkenskapsperiod, om emittenten på grund av att utdelningsbara medel saknas inte

kan betala ränta till staten för hela ränteperioden.

Vad som föreskrivs i 1 och 2 mom. gäller enligt paragrafens 3 mom. inte återbetalning av insatser och tilläggsinsatser då medlemskap i andelslag upphör. Enligt 10 kap. 1 § i lagen om andelslag har en före detta medlem i ett andelslag rätt att få tillbaka sin insats. Denna rättighet kan inte begränsas i villkoren för kapitallån. Samma rätt har den som medlemmens rättigheter har övergått till. Enligt 11 kap. 9 § i lagen om andelslag har en före detta medlem i ett andelslag också rätt att få tillbaka sin tilläggsinsats då medlemskapet upphör. Om tilläggsinsatser kan ges också till andra än medlemmar återbetalas tilläggsinsatserna emellertid inte.

9 §. Förvärv av egna aktier och grundfundsandelar samt återbetalning av tilläggs- och placeringsinsatser. Emittenten får enligt lånevillkoren inte mot vederlag förvärva egna aktier eller grundfundsandelar eller återbetala tilläggs- och placeringsinsatser innan den har återinlöst hela kapitallånet. Detta krav gäller inte återbetalning av insatser eftersom en före detta medlem av ett andelslag enligt 10 kap. 1 § i lagen om andelslag har rätt att få sin insats tillbaka. Syftet med villkoret är liksom i 8 § att säkerställa att statens kapitalplacering enbart används för att förstärka bankens kapitalbas.

I paragrafens 2 mom. ingår en motsvarande undantagsbestämmelse om återbetalning av tilläggsinsatser som i 8 § 2 mom.

10 §. Omorganisering av emittentens affärsverksamhet. Till dess att emittenten har återinlöst hela kapitallånet får avyttring av emittentens affärsverksamhet, fusion med ett annat kreditinstitut, fission, ändring av företagsformen eller annan jämförbar omorganisering av verksamheten ske endast med statens samtycke. Den som har emitterat ett kapitallån måste enligt paragrafen i lånevillkoren förbinda sig att inte utan statens samtycke omorganisera sin verksamhet på det nämnda sättet. Avsikten är att trygga dels statens ställning som borgenär och dels allmänt intresse, med beaktande av att för kapitalplaceringen används statsmedel. Enligt bestämmelsen krävs statens samtycke bl.a. för företagsregleringar som innebär att en inlåningsbanks affärsverksamhet helt eller delvis säljs

till ett annat finländskt eller utländskt kreditinstitut eller att en dotterbank ombildas till ett utländskt kreditinstituts filial.

11 §. Överföring av kapitallån. Enligt denna paragraf får staten inte utan emittentens samtycke överföra kapitallån till en tredje part. På motsvarande sätt får den som har emitterat kapitallånet inte utan statens samtycke överföra sina lånerelaterade åtaganden till en tredje part.

12 §. Marknadsföringsbegränsning. Eftersom staten placerar kapital i en inlåningsbank för att trygga dess verksamhetsförutsättningar kan det inte godtas att banken utnyttjar det av staten tecknade kapitallånet för sin marknadsföring. Av denna anledning föreskrivs i paragrafen att kapitallån som staten tecknat inte får användas för marknadsföring av emittentens eller ett till samma företagsgrupp hörande företags affärsverksamhet eller tjänster.

13 §. Närmare bestämmelser och statsrådsbeslut. Det är varken möjligt eller ändamålsenligt att i lagen ta in uttömmande bestämmelser om vilka villkor som kan uppställas för kapitallån. I paragrafens 1 mom. föreskrivs sålunda att genom förordning av statsrådet föreskrivs närmare om villkor för kapitallån. Avsikten är att i förordningen ta in bestämmelser om lånevillkor, bl.a. om grunderna för bestämmande av räntan på kapitallån, om sådana begränsningar som förutsätts i Europeiska gemenskapens bestämmelser och föreskrifter om statliga stöd samt om andra noggrannare villkor för att trygga statens intressen. Genom förordning av statsrådet ska dessutom föreskrivas om åtgärder i samband med teckning och skötsel av kapitallån, t.ex. om förfarandet vid räntebetalning och återinlösen av kapitallån.

Enligt paragrafens 2 mom. beslutar statsrådets allmänna sammanträde om teckning av kapitallån. Före beslutet ska finansministeriet inhämta Finansinspektionen yttrande, för att säkerställa att inlåningsbanken i fråga eller dess holdingföretag är livsduglig och solvent på det sätt som lagen avser. Statsrådets allmänna sammanträde kan dessutom förordna att finansministeriet eller Statskontoret ska sköta praktiska uppgifter i anslutning till teckning och skötsel av kapitallån.

Enligt paragrafens 3 *mom.* utser finansministeriet medlemmar till emittentens styrelse om emittenten inte för två år har betalat ränta på kapitallån som staten tecknat. Den föreslagna bestämmelsen stämmer överens med 14 § 2 *mom.* i lagen om statens säkerhetsfond, där det föreskrivs att finansministeriet förordnar representanter för staten till egenomsförvaltningsbolag som ägs av staten eller Statens säkerhetsfond.

Enligt paragrafens 4 *mom.* kan föreskrifter och anvisningar om frågor som regleras i statsrådets förordning vid behov också utfärdas genom finansministeriets beslut.

14 §. Tillsyn. Enligt paragrafens 1 *mom.* övervakar Finansinspektionen att inlåningsbankerna iakttar de villkor för kapitallån som föreskrivs i och med stöd av denna lag. Enligt paragrafens 2 *mom.* har finansministeriet och Statskontoret rätt att av den som emitterat ett kapitallån få den information som de behöver för uppdrag som har samband med

statens kapitalplaceringar. I paragrafen föreskrivs inte särskilt om Finansinspektionens rätt att få information, eftersom bestämmelser om saken ingår i lagen om Finansinspektionen (878/2008).

15 §. Ikraftträdande. Enligt paragrafens 2 *mom.* kan kapitallån som avses i lagen tecknas högst till den 31 december 2009. Bestämmelsen understryker att kapitalplaceringar av det slag som avses i lagen är avsedda att vara exceptionella och temporära åtgärder.

2 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt.

Med stöd av det som anförs ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om statens kapitalplaceringar i inlåningsbanker

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Tillämpningsområde

I denna lag föreskrivs om statens kapitalplaceringar för att förstärka det primära kapitalet i livsdugliga och solventa inlåningsbanker som avses i kreditinstitutslagen (121/2007) eller i deras holdingföretag som avses i nämnda lag eller i centralinstitutet för sammanslutningen av andelsbanker som avses i lagen om andelsbanker och andra kreditinstitut i andelslagsform (1504/2001).

2 §

Statens kapitalplaceringar

Staten kan göra kapitalplaceringar i inlåningsbanker med koncession i Finland genom att teckna kapitallån som bankerna emitterat i enlighet med 45 § 1 mom. 4 punkten i kreditinstitutslagen. Staten kan göra kapitalplaceringar enligt denna lag också i inlåningsbankers holdingföretag som har säte i Finland eller i centralinstitutet för sammanslutningen av andelsbanker, genom att teckna kapitallån som emitterats av holdingföretagen eller centralinstitutet. Med kapital-

lån avses nedan kapitallån som staten har gett i enlighet med denna lag.

Staten kan teckna kapitallån endast under förutsättning att emittentens kapitalbas i slutet av det senast rapporterade kvartalet före den tidpunkt då kapitallånet tecknades räckte för att täcka de risker som beräknats enligt 55 § 1 mom. i kreditinstitutslagen samt, om på emittenten tillämpas gruppbaserat kapitalkrav enligt 76 § i den nämnda lagen, under förutsättning att dess konsoliderade kapitalbas åtminstone uppfyller det gruppbaserade kapitalkravet enligt 76 § i den nämnda lagen.

Kapitallån får emellertid inte tecknas om emittentens kapitalbas eller konsoliderade kapitalbas efter det kvartal som avses i 2 mom. enligt Finansinspektionens bedömning har sjunkit under det i lagen angivna minimibeloppet.

3 §

Placeringsbelopp

Staten har rätt att teckna kapitallån för högst fyra miljarder euro eller inom ramen för anslag eller fullmakter som beviljats i statsbudgeten.

Staten får teckna endast kapitallån som motsvarar högst två procent av emittentens sammanlagda poster som vägts med de riskviker som avses i 57–65 § i kreditinstitutslagen eller, om på emittenten tillämpas grupp-baserat kapitalkrav enligt 76 § i den nämnda lagen, av emittentens sammanlagda konsoliderade poster.

Staten tecknar kapitallån till nominellt belopp. Staten kan teckna kapitallån endast i euro.

4 §

Villkor för kapitallån

Utöver vad som föreskrivs i 45 § 3 mom. i kreditinstitutslagen ska villkoren för kapitallån uppfylla kraven i denna lag och i den statsrådsförordning som utfärdas med stöd av 13 §.

5 §

Företrädesrätt för kapitallån

Vid emittentens konkurs får kapitallån och ränta betalas endast med sämre företrädesrätt än alla andra skulder. Kapitallånet och räntan måste emellertid betalas före andra kapitallån som avses i denna lag. Vad som föreskrivs i den föregående meningen begränsar inte den rätt som tillkommer borgenären när det gäller ett före den februari 2009 emitterat annat än i denna lag avsett kapitallån.

6 §

Återinlösen av kapitallån

Den som har emitterat ett kapitallån får återinlösa lånet tidigast tre år efter att det emitterats och endast om emittenten också efter inlösen av lånet uppfyller kreditinstitutslagens kapitalkrav och gruppbase-erade kapitalkrav och Finansinspektionen samtycker till återinlösen.

Staten har inte rätt att kräva återinlösen av kapitallån.

7 §

Ränta på kapitallån

På kapitallån betalas årlig ränta. Enligt lånevillkoren bestäms räntan utifrån referensräntan på statens fem års masskuldebrevslån förhöjd med ett tillägg på sex procentenheter.

Genom förordning av statsrådet föreskrivs om grunderna för bestämmande av referensräntan.

Ränta betalas endast om de utdelningsbara medel före skatt som inlåningsbankens och dess concerns senast fastställda koncernboks-lut utvisar räcker för räntebetalning.

Emittenten ska i villkoren för kapitallånet dessutom förbinda sig att i sin styrelse välja in två medlemmar som staten utsett, om emittenten inte för två år har betalat hela den upplupna räntan på kapitallånet.

8 §

Begränsning av vinstutdelning

Emittenten ska i villkoren för kapitallånet förbinda sig att till dess att den har återinlöst hela kapitallånet dela ut högst så mycket av sina medel som ränta eller annan avkastning till aktieägare eller sina medlemmar eller dessas rättsinnehavare eller i form av vinstandel till innehavare av placerings- och grundfundsandelar eller för ändamål som avses i 41 § 2 mom. i sparbankslagen (1502/2001) eller, om inte annat följer av villkoren för ett annat kapitallån än ett före den februari 2009 emitterat kapitallån som avses i denna lag, till innehavare av sådana kapitallån, som motsvarar emittentens vinst eller överskott enligt det fastställda bokslutet eller koncernbokslutet för respektive räkenskapsperiod, efter avdrag för den ränta som enligt 7 § 1 mom. ska betalas på det kapitallån som staten tecknat.

Om emittenten på grund av att utdelningsbara medel saknas inte kan betala ränta på

kapitallånet till staten för hela ränteperioden, får emittenten inte på basis av det bokslut eller koncernbokslut som fastställts för ränteperioden dela ut medel till aktieägare eller medlemmar eller dessas rättsinnehavare och inte heller vinstandel till innehavare av placeringsandelar eller grundfundsandelar eller för ändamål som avses i 41 § 2 mom. i sparbankslagen.

Vad som föreskrivs i 1 och 2 mom. gäller inte återbetalning av insatser och tilläggsinsatser då medlemskap i andelslag upphör.

9 §

Förvärv av egna aktier och grundfundsandelar samt återbetalning av tilläggs- och placeringsinsatser

Emittenten ska i villkoren för kapitallånet förbinda sig att inte mot vederlag förvärva egna aktier eller grundfundsandelar eller återbetala tilläggs- och placeringsinsatser innan den har återinlöst hela kapitallånet.

Vad som föreskrivs i 1 mom. gäller inte återbetalning av tilläggsinsatser då medlemskap i andelslag upphör.

10 §

Omorganisering av emittentens affärsverksamhet

Emittenten ska i villkoren för kapitallånet förbinda sig att endast med statens samtycke genomföra avyttring av sin affärsverksamhet, fusion med ett annat kreditinstitut, fission, ändring av företagsformen eller annan därmed jämförbar omorganisering av verksamheten, till dess att emittenten har återinlöst hela kapitallånet.

11 §

Överföring av kapitallån

Staten får inte utan emittentens samtycke överföra kapitallån till tredje part. Den som

har emitterat kapitallånet får inte utan statens samtycke överföra sina lånerelaterade åtaganden till tredje part.

12 §

Marknadsföringsbegränsning

Kapitallån får inte användas vid marknadsföring av emittentens eller ett till samma företagsgrupp hörande företags affärsverksamhet eller tjänster.

13 §

Närmare bestämmelser och statsrådsbeslut

Genom förordning av statsrådet föreskrivs om övriga villkor för kapitallån samt om åtgärder i samband med teckning och skötsel av lån.

Statsrådets allmänna sammanträde beslutar om teckning av kapitallån enligt denna lag. Finansministeriet ska före beslutet inhämta Finansinspektionens yttrande om saken. Statsrådets allmänna sammanträde kan bestämma att finansministeriet eller Statskontoret ska sköta uppgifter i anslutning till teckning och skötsel av kapitallån.

Finansministeriet utser i enlighet med 7 § 4 mom. medlemmar till emittentens styrelse.

Närmare föreskrifter och anvisningar om frågor som regleras i statsrådets förordning kan också utfärdas genom finansministeriets beslut.

14 §

Tillsyn

Finansinspektionen övervakar att inlåningsbankerna iakttar de villkor för kapitallån som föreskrivs i och med stöd av denna lag.

Finansministeriet och Statskontoret har utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att av den som emitterat ett kapitallån och av företaget som hör till samma finansiella företagsgrupp som emittenten få den information som de behöver för uppdrag som har samband med statens kapitalplaceringar.

15 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .
Med stöd av denna lag får kapitallån tecknas högst till den 31 december 2009.

Helsingfors den 20 februari 2009

Republikens President

TARJA HALONEN

Förvaltnings- och kommunminister *Mari Kiviniemi*

Statsrådets förordning

om statens kapitalplaceringar i inlåningsbanker

I enlighet med statsrådets beslut, fattat på föredragning från finansministeriet, föreskrivs med stöd av 13 § i lagen av den 2009 (/200) om statens kapitalplaceringar i inlåningsbanker:

1 §

Till villkoren för kapitallån som avses i lagen om statens kapitalplaceringar i inlåningsbanker (/) ska utöver de villkor som nämns i lagen fogas också de som nämns i 2—6 § i denna förordning.

2 §

Referensräntan enligt 7 § i lagen om statens kapitalplaceringar i inlåningsbanker utgörs av den genomsnittliga räntan för fem års masskuldebrevslån som under de 20 arbetsdagar som föregått emissionen av kapitallånet har emitterats av stater som hör till euroområdet, förhöjd med 0,08 procentenheter.

Ränteperioden är ett kalenderår. Räntan beräknas enligt 360 räntedagar per år och 30 räntedagar per månad.

Räntan på kapitallån betalas årsvis i efterskott, den första bankdagen efter ränteperioden.

Om emittenten inte har utdelningsbara medel för betalning av hela räntan, ska emittenten betala den del av räntan som de utdelningsbara medlen förslår till.

Vid återinlösen av hela eller en del av kapitallånet ska emittenten före kapitalet betala hela den under ränteperioden upplupna räntan.

3 §

Emittenten ska förbinda sig att till dess att hela kapitallånet har återinlösts bestämma den högsta ledningens löner och andra förmåner enligt samma principer som tillämpas på den högsta ledningens löner i statsbolagen.

Resultat-, aktie- och andra premier samt grunderna för fastställande av dem ska uppfylla åtminstone följande förutsättningar:

- 1) premierna ska vara resultatrelaterade,
- 2) endast ett tilläggsarvode kan betalas på samma grund,
- 3) ett resultatbaserat penningarvode får utgöra högst 40 procent av grundlönen,
- 4) ett långsiktigt premieringssystem måste sträcka sig över en minst tre års period och kostnaderna för systemet ska i första hand bäras av emittenten,
- 5) optioner får inte användas som premier.

De bestämmelser om pension, avgångsbidrag och andra motsvarande förmåner i samband med att arbetsavtals- eller anställningsförhållanden som ingår i individuella arbets- eller uppdragsavtal med personer som hör till den högsta ledningen får inte vara oskäliga och förmånernas storlek ska grunda sig på antalet tjänsteår och på orsaken till att anställningsförhållandet upphör. Ett avtal om avgångsbidrag bör anses vara oskäligt åtminstone om lönen för uppsägningstiden och avgångsbidraget sammanlagt överskrider lönen för 24 månader, då anställningen varat kortare tid än fem år. Ett pensionsavtal bör anses vara oskäligt om den avtalade pensionsåldern understiger 60 år.

Staten kan emellertid av särskilda skäl i enskilda fall teckna kapitallån trots att de i 1—3 mom. nämnda villkoren inte är uppfyllda.

Till den högsta ledningen hör verkställande direktören och dennes ställföreträdare samt andra personer som de facto leder emittentens affärsverksamhet, exempelvis den per-

son som leder emittentens centrala affärsområde.

Emittenten ska dessutom förbinda sig att i sådana fall då den högsta ledningens löner justeras medan kapitallånet gäller eller emittenten i övrigt handlar i strid med sin förbindelse, till staten betala hela det belopp som emittenten i strid med förbindelsen har betalat till en medlem av den högsta ledningen.

4 §

Emittenten ska förbinda sig att upprätthålla finansiell service för hushåll samt för små och medelstora företag. Dessutom ska emittenten förbinda sig att offentliggöra information om sin finansiella service enligt vad finansministeriet bestämmer.

5 §

Finansministeriet och emittenten kan avtala om ändringar i villkoren för kapitallån under förutsättning att ändringarna inte påverkar kapitallånets karaktär. Finansministeriet ska inhämta Finansinspektionens yttrande innan det avtalar om ändringar.

Om kreditinstitutslagen eller någon annan lag som tillämpas på inlåningsbanker ändras till de delar som gäller kapitallån och liknande placeringar, har staten och den som emitterat ett kapitallån rätt att kräva motsvarande ändringar i lånevillkoren.

6 §

Eventuella lånerelaterade tvister mellan staten och emittenten ska avgöras i enlighet med lagen om skiljeförfarande (967/1992).

7 §

Emittenten ska senast två bankdagar på förhand underrätta Statskontoret om att den helt eller delvis kommer att återinlösa kapitallånet.

Återinlösen av kapitallånet helt eller delvis sker mot kvittering på lånehandlingen. Till meddelandet ska fogas Finansinspektionens tillstånd till återinlösen av kapitallånet.

Emittenten ska underrätta Statskontoret om att räntan har eller inte har betalats senast dagen för fastställelse av bokslutet efter ränteperiodens utgång. Inlösenpriset och räntan ska betalas på konto som Statskontoret anvisar.

8 §

Denna förordning träder i kraft den 2009 och gäller till den 31 december 2009.

Förordningen ska också efter giltighetstiden tillämpas på villkor för kapitallån som emitterats under förordningens giltighetstid, till dess att emittenten har återinlöst kapitallånet i dess helhet eller kapitallånet annars har upphört.